

A VILÁGNYELV (Szatíra)

„Badarság! Ne vicceljen! Miért támogatja a népek közötti, semleges nyelv gondolatát? A nyelvi határok már régen megszűntek. Ma már mindenki a kereskedelem és a kultúra új, nemzetközi nyelvén beszél!”

Amikor Tivadar elhagyta az épületet, ahol éppen meghallgatáson volt egy új állás ügyében, a személyzeti főnök szavai jártak a fejében.

Nem kellett volna említeni, hogy érdeklődik e konvencionális, semleges, nemzetközi nyelv iránt. „Mesterségesen összetákolt nyelvszerűség, amely megfosztaná az emberiséget a kultúrától!” - a cég helyettes igazgatója szerint. Majd hozzátették: - „Telefonálunk Önnek!”

Tivadar tudta, hogy emiatt biztosan elveszített minden esélyt arra, hogy elnyerje az állást.

Megvette a „Die Finanzielle Zeit“ című újságot és betért egy Bratwurst-kuckóba. Manapság minden főváros, vagy nagyobb város hasonlít egymásra. Utazásai során Tivadar észrevette, hogy mindenütt ugyanazoknak a világcégeknek a reklámjai tündökölnek. Angliában, Franciaországban és Magyarországon nincsen már „pub”, „bistro” és „kocsma”, világszerte csak a „Kneipe” felirat látható. Megpróbálta elképzelni, hogyan nézhetett ki London, Lyon, vagy Budapest a háború előtt. Nem volt könnyű.

Igen, úgy látszik, hogy mindez a II. Világháború után kezdődött.

A Himmler-terv pénzelte a rommálott országok újjáépítését. A terv jó adag propagandát tartalmazott. Egy kiló lisztért három kiló propaganda... Egy doboz szappanért egy kis agyimosószer... Már a békeszerződést is ezen az új világnyelven írták. Így lett a német a diplomácia és a kereskedelem nyelve.

Tivadar nem tudta tovább olvasni az újságot. Gondolatai ide-oda csapongtak, igaz, hogy a zene is hangosabb volt a kelleténél. A dalocska szövegének megértése egymagában nem vonta el a figyelmét az olvasástól. A refrén valami ilyesmi volt, hogy: - „Ich liebe Dich mein Schatz!” Tivadar hirtelen olyan dalokra kezdett vágyakozni, amelyeknek igazi szövege és értelme is van. A rádióadásokban kevés olyan dal hallható, amely nem németül szól. Egyre több nem-német együttes, vagy szólista kezd énekelni a divatos nyelven. Először a skandinávok énekeltek németül egy eurovíziós táncdalversenyen. Könnyen teheték, mert a nyelvük ugyanahhoz a nyelvcsaládhoz tartozik.

Ma már az ilyen versenyeken súlyosan hátrányos helyzetbe kerülnek azok az országok, melyeknek a képviselői nem énekelnek németül. Az angolok - akik az utóbbi időben az utolsó helyekre szorultak vissza - belátták, hogy a nyelvük alkalmatlan a modern táncdalok eléneklésére. El is határozták, hogy a jövőben az ő énekeseik is csak németül szerepelnek.

Ami a lemez-eladásokat illeti, a német együttesek lemezeit az egész világon, míg a többi országok énekeseinek lemezeit csak a hazai piacon árusítják.

Igazi rock-zene csak németül hangzik jól, mint ahogy régen az istentiszteletek nyelve a latin volt. Így aztán - mivel nem mindenki érti jól a szöveget - a német együtteseknek nem nagyon kell ügyelni a mondanivalóra. Nagyobb bevételükből viszont többet tudnak befektetni a jobb hangzás érdekében.

Ez a nemzetközi nyelvként használt, nemzeti nyelv annyira megszállta a többi nyelvet, hogy néhányan már az „engleutsch”-ról, egy Angliában használt keveréknyelvről beszélnek. Franciaországban is kialakult a „frallemand”. Itt a háború után húsz évvel egy bizonyos Etiemble nevű úr könyvet is írt „Beszél Ön frémetül?” címmel. Némi hatása volt a könyvnek, hiszen kiment a divatból egy-két germanizmus, de később egy helyett legalább tíz újabb jött. Nem divatos dolog ellenállni. Próbáljuk csak franciául mondani, hogy „Bonne fin de semaine!”, rögtön kijavít valaki bennünket, hogy „Bonne Wochenende!” Mintha mindkét szó nem ugyanazt jelentené, hogy „hétvége”.

Néhány hónapja egy híres, francia nyelvtudós arról tartott előadást, hogy a francia nyelv egyáltalán nincsen veszélyben, mert annyira „nemes és hatalmas”. Tivadar arra gondolt, hogy a Titanic kapitánya is valami hasonlót állított...

Hazafelé menet Tivadar egy mozi mellett haladt el. A plakátok szerint tíz film közül hét volt német nyelvű. Egyes országokban már egyáltalán nem szinkronizálják ezeket a filmeket, egyszerűen csak feliratozzák. Takarékoság miatt, vagy azért, hogy a bennszülöttek hozzászokjanak a gyarmatosító nyelvéhez?

Otthon Tivadar bekapcsolta a televíziót. Az egész világon nézhető, legnagyobb tévéállomások is német nyelvűek. Nagy befolyása van az univerzális, német hírtelevíziónak, melyet Goebbels követői alapítottak.

Más országok televíziói is többnyire német filmeket mutatnak, rengeteg német kifejezést használnak. Főleg az angol televíziós csatornák, ahol a híreket már nem „news”-nak, hanem „BBC-Nachrichten”-nek nevezik. Angliában már működik egy teljesen német nyelvű csatorna „Angol hullám” néven. Tivadar váltogatta a csatornákat, de mindenütt csak a gyarmatlakók hülyítését szolgáló propagandát látott.

Kikapcsolta a televíziót és a számítógép elé ült. Persze, ezen a területen is a német uralkodik. Ez a számítástechnika nyelve, mint régen az egyházban a latin.

Németországban született meg és virágzott fel a számítástechnika, itt készültek az első, óriás számítógépek. Ezért van az, hogy a számítógépekben a német ábécé összes betűjét kódolták, a többi nyelv ékezetes betűit azonban nem. Tivadar szakmájában hemzsegnek a német szavak. Más országokban is a „qwertz”-billentyűzetet használják. Leginkább a német nyelvű „Fenster” és „Kraftpunkt” programok a menők.

Főleg a kereskedelemben látható a mostani világnyelv uralma. A presztízs és a divat következtében a német szavakat tartalmazó reklámok, vagy cég-elnevezések nagyobb üzleti forgalmat tesznek lehetővé. A globalizáció (vagy germanizáció) korában - függetlenül földrajzi helyzetüktől - a német válik sok cég munkanyelvévé.

Az Egyesült Államokban, Angliában, vagy Franciaországban a vállalati értekezleteken a német nyelvet használják, még akkor is, ha a résztvevők között nincs külföldi. A belső dokumentumokat, szabályzatokat is csak németül írják.

Ez mindig vívódást vált ki Tivadarban, mert - bár nagyon szereti a német nyelvet - nem támogatja, hogy a világnyelv egy nemzeti nyelv legyen, amely szétrombolja a többi nép nyelvét és kultúráját.

Egy ördögi kör miatt a német állam és nyelv kereskedelmi uralma állandóan erősödik. Németország erős, mert megnyerte a háborút. Ez a gazdasági erő egyre gyakoribbá tette a német nyelv nemzetközi használatát. A nyelv széleskörű alkalmazása gazdasági előnyt jelent a német állam számára. A nem-német anyanyelvű egyetemi hallgatók (legalább öt éven keresztül) hétről-hétre, rengeteg időt fordítanak az „univerzális nyelv” elsajátítására. A német egyetemisták ezt az időt a szakmájuk jobb megtanulásának szentelhetik. Így aztán az utóbbiak - főleg a tudományok területén - hétről-hétre növelhetik az előnyüket az előbbiekkal szemben.

Ezenkívül a németeknek óriási előnyt jelent, hogy anyanyelvükön publikálhatnak, vagy tarthatnak előadást a nemzetközi konferenciákon. Az ő publikációik jobbak, a megírásukhoz pedig kevesebb erőfeszítés szükséges. Az ő előadásaik meggyőzőbbek. A nem-németeknek - még akkor is, ha jól tudnak németül - közlés előtt egy német anyanyelvű kollégával el kell olvastatni a dolgozataikat.

Egyes tanulmányok szerint a nemzetközi értekezleteken a felszólalásokra szánt idő 80 %-át a német anyanyelvűek foglalják el.

Még hosszú, sokéves nyelvtanulás után is a nem-németek rosszabbul beszélnek, mint akármelyik német csavargó. A tudományos vitákban a németek mindent el tudnak mondani, amit akarnak, a többiek pedig csak azt, amit képesek németül elmondani.

Mostanában - gondolta Tivadar - egy közepes szakember, aki jól tud németül, többet ér, mint egy kiváló szakember, aki csak közepesen tudja magát kifejezni ezen a nyelven. Egy német bármikor elutazhat külföldre, hogy nyelvtanításból jól megéljen.

Ha semmiféle szakképesítése sincsen, akkor is könnyen talál munkahelyet.
Hasznosíthatja magát a németre fordított szövegek javításával.

Tivadar megrémült attól a gondolattól, hogy az emberiség két csoportra szakad.

Az első csoporthoz azok tartoznak, akiknek anyanyelve ez az új „lingua franca”, vagy legalábbis anyanyelvi szinten tudják használni. Ebben az új, modern feudalizmusban ők a nemesurak. Az ő nyelvük használata és oktatása hatalmas pénzforrás Németország számára, - az összes, többi országnak pedig rengeteg pénzbe és időbe kerül. Olyan ez, mint valamiféle nyelvi adó.

A különböző országokban élő, felső réteg Németországot és a német vállalatokat szolgálja. Ez a réteg rendelkezik minden eszközzel ahhoz, hogy kiválóan megtanulja a német nyelvet. Gyermeküket kétnyelvű iskolákba járatják, sőt Németországba küldik tanulni. Néhányan még otthon is németül beszélnek a csemetéikkel, hogy nekik még jobb lehetőségeik legyenek később, az életük során. Hatalmas előnyük származik abból, hogy jól tudnak tárgyalni a Német Birodalom képviselőivel. Kivételezett helyzetük miatt persze azonnal elhallgattatnak minden olyan törekvést, amely az egyenjogú, nemzetközi nyelvi politikára irányul. Valójában együttműködnek a gyarmatosítókkal, jó pénzért elárulják a saját népüket. Tivadar szerint ezt a réteget leginkább a szülőföld és az anyanyelv árulóinak lehet nevezni.

Az alacsonyabb rétegekben sokan vannak a sznobok, akik a felső réteget igyekeznek utánozni. Gyakran azok használják a legtöbb német szót és kifejezést, akik kevésbé jól beszélnek németül. Így „műveltnek és divatosnak” látszanak. Ezek a sznobok mindig idegesítik Tivadart. Mikor megkérdezi őket, hogy miért nem használják a létező anyanyelvi szavakat és kifejezéseket a német helyett, azt magyarázzák, hogy az előbbiek nem ugyanazt jelentik, hogy árnyalati különbség van közöttük, hogy nem létezik megfelelő anyanyelvi szó, stb. stb.

Ha az elmúlt évszázadokban élt elődeink is így tettek volna, a legtöbb nyelvben egyáltalán nem jöttek volna létre a legalapvetőbb tárgyakat és fogalmakat kifejező szavak sem.

Tivadarnak mulatságos stratégiája van az olyan sznobokkal szemben, akiknek a mondataiban túl magasnak találja a német szavak arányát. Ilyenkor egyszerűen németül folytatja a beszélgetést. Mindig nagyon szórakoztató, amikor a sznobok bocsánatot kérnek és bevallják, hogy nem értik elég jól ezt a nyelvet...

Általában is minden dolog divatos és kedvelt, ami a német kultúrával kapcsolatos, - minden egyéb elmaradottnak és alacsonyrendűnek számít. A legyőzött országokban a propaganda és a mítoszok uralkodnak. Sokan szeretnének bevándorolni a világ központjába. A legjobb tudósok egymás után hagyják el hazájukat, hogy Németországban (és Németországért) dolgozzanak.

Az Európai Birodalom alapító oklevelében a nyelvi egyenlőséget, mint fontos követelményt hangsúlyozták. A többi nyelvet azonban egyre kevésbé használják, - „hogy költséget és időt takarítsanak meg”. Az európai intézmények egyre gyakrabban kizárólag olyanokat alkalmaznak, akiknek a német az anyanyelve. Az osztrákoknak és a németeknek behozhatatlan előnyük van. Senki sem veszi észre, hogy ez az összes többi nyelv másodrendűvé válását, meggyengülését, kultúrájának hanyatlását idézi elő. Már jónéhány éve, Tivadar gimnáziumában is egyre többen a németet választják első, megtanulandó idegen nyelvként. A többi nyelvet már alig tanulja valaki.

Minél többet töprengett Tivadar erről a témáról, annál inkább arra a következtetésre jutott, hogy az Európai Birodalom történelmi útkereszteződés előtt áll. Első látásra két út látszik.

Az első - több munkanyelv használata - a nyelvi különbözőséget és a nyelvek közötti egyenlőséget tiszteletben tartja. Ez azonban költséges és nem gyakorlatias út. Sok-sok pénzbe, időbe és energiába kerül a különböző nyelvek közötti fordítás és tolmácsolás.

A másik út a nemzeti, német nyelv nemzetközi használatának irányába vezet. A legtöbb birka vakon követi ezt a „divatos” utat, eszükbe sem jut, hogy ez az összes többi nyelv és kultúra megrokkanásához visz.

Az egész világ elnémetesítéséhez!

Az önkéntes gyarmattá váláshoz!

Nem látják, hogy ha ezt az utat követik, valószínűleg a saját unokáikkal is németül kell majd beszélniük.

Ha jobban körülnéznénk (ha egyáltalán akarnánk, vagy tudnánk nézni valamerre), akkor az előítéletek bokrai és a hamis érvek köde mögé rejtve láthatóvá válna, hogy létezik egy harmadik út is.

Ezt az utat kevesen ismerik. Előjogaik megőrzése érdekében néhányan még el is titkolják, a létezését is tagadják, vagy azt állítják, hogy csak ez egy nem valódi út, amelyen nem lehet járni. Kinevetik, mint az igazgatóhelyettes a ma felkeresett cégnél. Csak kevesen lázadnak a „pax germanica” kulturális és nyelvi világuralma ellen. Lehet, hogy azért, mert csak néhányan ismerik fel?

Tivadar jól látja a tartós propaganda hatását. Hiszen még azok is, akik egy szót sem tudnak németül, egész komolyan állítják, hogy „mindenki beszél németül”. Senki sem tudósít arról a tényről, hogy az emberiség 90 %-a nem beszél ezt a nyelvet. Így aztán természetesnek látszik, hogy a német A kereskedelem, A számítástechnika, A légiforgalom és A hajózás nyelve...

Igen, így az eszperantó nemzetközi nyelv valóban szükségtelennek tûnik.

Ki érdeklõdik egy könnyû, nem-nemzeti nyelv nemzetközi használata iránt?

Egy olyan nyelv iránt, amely a népek között egyenjogú és hatékony kommunikációt tenne lehetővé?

Egy olyan nyelv iránt, amelyet az emberek (és nem csak az elit) tízszer gyorsabban megtanulhatnának?

Egy olyan nyelv iránt, amely meg tudná menteni a különbözõ, nemzeti nyelveket és kultúrákat?

Tivadar - elalvás elõtt - még elhatározta, hogy a következõ cégnél már nem említi meg ezt a különös „vesszõparipáját”.

Merthogy „már úgyis mindenki németül beszél”, és „az egy könnyû nyelv”, és „a lehető legjobb a nemzetközi kommunikáció céljára”, hiszen „ez A VILÁGNYELV”...

(c) Thierry SALOMON

Magyar változat: fordítotás: dr. Molnár Lajos, lektorálta: Csiszár Pálma